

Föreningsarkivet i Jämtlands län

Verksamhetsplan 2019

Innehåll

Inledning.....	3
Under 2019 kommer följande utvecklingsområden att prioriteras:.....	3
Kultur för alla i hela länet.....	3
Människor i glesbygd.....	4
Barn och unga.....	4
Kultur och hälsa.....	5
Utveckla den kulturella besöksplatsen.....	5
Besöksplatsen.....	6
Delaktighet och medskapande.....	6
Utveckling Medlemmar.....	7
Tillgängliggöra och bevara arkiv.....	7
Tillgängliggöra och bevara historiskt tryck.....	7
Att vara en resurs på nationell och internationell nivå.....	8

Inledning

Föreningsarkivet strävar efter att vara en öppen och inkluderande kulturinstitution. Vi arbetar aktivt för att öka inflytande, delaktighet och medskapande i föreningens verksamhet. Det gäller både besökare till och användare av materialet på arkivet, likväl vad gäller arbetet med dokumentation och samlingar. En stor del av arkivets resurser läggs därför på utåtriktad och pedagogisk verksamhet. En prioriterad målgrupp är barn- och unga, och vi har ett väl etablerat samarbete med skolan. Ett annat prioriterat område är kultur och hälsa, och därför erbjuder vi också en omfattande programverksamhet för seniorer.

Föreningsarkivet ingår i den nationella kultursamverkansmodellen. Vi finansieras, utöver det statliga och regionala stödet, av medlems- och förvaringsavgifter samt genom projektbidrag.

Föreningsarkivet i Jämtlands län är en ideell förening som samlar, dokumenterar, bevarar och tillgängliggör kulturarvet från föreningslivet. I dagsläget bevarar vi arkiv från nästan 4 400 föreningar.

Föreningsformen innebär att Föreningsarkivet har ett brett nätverk över hela länet. Genom medlemsträffar, kurser i arkivering och föreläsningar och andra evenemang utifrån kulturarvet vårdar vi relationen till våra ca 460 medlemmar. Den regionala förankringen ger stor potential för samarbete dels inom den ideella sektorn dels med det civila samhället i övrigt.

Under 2019 kommer följande utvecklingsområden att prioriteras:

- Kultur för alla i hela länet
- Kultur och hälsa
- Utveckla den kulturella mötesplatsen

Kultur för alla i hela länet

På Föreningsarkivet ska alla ha möjlighet att delta. Aktiviteter riktade till barn och seniorer är prioriterade. Arbetet med att utveckla tillgängligheten för alla grupper i samhället är en pågående process. Verksamheten uppmuntrar till medskapande, volontärskap och crowdsourcing och stimulerar till lokalhistorisk forskning och olika dokumentationsinsatser. I huset finns rymliga läsesalar, barnhörna, och kunnig personal som hjälper besökaren att använda arkiven. Arkivet arbetar för att hela tiden bredda sin användbarhet som samhällsresurs och arbetet mot skolan är ett prioriterat område. Arkivet arrangerar tillsammans med Landsarkivet varje vecka kostnadsfria föreläsningar, kurser och kvällsaktiviteter och är en öppen mötesplats för alla människor i alla åldrar. Verksamheten tar avstamp i begrepp som livslångt lärande och upplevelse genom kulturarv. Med syftet att stimulera tillgängligheten till arkiven för personer som har långt till Östersund och arkivhandlingar i original, har Föreningsarkivet initierat ett projekt där vi vill undersöka möjligheterna att tillsammans med andra aktörer inom civilsamhället och med hjälp av tekniska lösningar utveckla lokala kulturella mötesplatser i länet.

Prioriterade grupper under 2019 är

- Människor i glesbygd
- Barn och unga
- Daglediga, med fokus på seniorer

Människor i glesbygd

Lika viktigt som att arbeta med att samla, vårda och bevara handlingar tycker vi det är att kulturarvet används. Föreningsarkivet vill vara både mötesplats och lärandeplats för alla i hela länet, och inte bara för de som fysiskt kan ta sig till Östersund. Genom vårt tidigare arbete vet vi att det till hälften är det sociala sammanhanget som lockar våra besökare, till hälften lärandet. Genom att erbjuda mötesplatser med t ex föreläsningar och kurser erbjuds deltagarna en ingång till kulturarv som annars kan upplevas svårtillgängligt. Föreningsrörelsen och civilsamhället spelar en stor roll i glesbygden, och man är van att driva och sköta uppgifter lokalt. Föreningsarkivet kommer under de kommande åren att arbeta med att försöka hitta verktyg och metoder för att bidra till fler kulturella mötesplatser lokalt i länet. Under 2019 kommer vi inom projektet "På plats i hela länet" att

- *undersöka vad de lokala mötesplatserna själva har för idéer och utifrån detta söka nya samarbetsformer och programpunkter*
- *undersöka hur ungdomars specifika intresse för kulturarv ser ut*
- *sondera möjligheten till samarbeten med föreningar och institutioner, t ex bibliotek, studieförbund, hembygdsföreningar och kulturskolor*
- *undersöka hur nya kommunikativa digitala lösningar för kurser, föreläsningar och handledningar kan utformas.*
- *Utifrån befintliga samarbeten inom ramen för sändningen av After-workföreläsningarna vidareutveckla samarbetet med de lokala mottagningsplatserna.*

Barn och unga

Föreningsarkivet kommer även under kommande verksamhetsår att ha barn och unga som prioriterad målgrupp. Under åren har ett kontinuerligt och ömsesidigt givande samarbete byggts upp med skolor i länet, och Föreningsarkivet har tillsammans med Landsarkivet årligen ca 2 000 elevbesök. Vår intention är att vara en resurs för skolan och till glädje för den enskilda personen. I detta arbete ingår både upplägg för att öka förståelsen för hur man arbetar med källor och källkritik och upplägg som utgår mer ifrån kreativitet och lokalhistoriskt intresse. Vi arbetar också med att koppla arkivhandlingar till olika typer av kulturmiljöer. Under 2019 kommer Föreningsarkivet att:

- *Ta emot studiegrupper från skola och förskola i sedvanlig omfattning*
- *Besöka skolor ute i länet som har svårt att ta sig till arkivet.*
- *Fortsätta samarbetet i läsprogrammet "Uppdraget" samt undersöka möjligheterna att ta fram ytterligare ett bokkoncept under 2019*
- *Erbjuda någon form av fritidsaktivitet för ungdom*
- *Arbeta med vår digitala lärplattform "arkivochlarande.se"*

Kultur och hälsa

Den tredje prioriterade målgruppen för Föreningsarkivet är daglediga, med fokus på personer i tredje åldern. Under 2019 avser Föreningsarkivet att bidra till regionala och nationella mål vad gäller kultur och hälsa. En av de största utmaningarna för de som avslutar sitt arbetsliv är att upprätthålla sociala kontakter och nätverk. Ju längre man kommer från arbetslivet, ju mer ensam känner många sig. Därför är det viktigt att det erbjuds aktiviteter som hjälper till att hålla rutiner och ge en viss tidsstimulans. I syfte att skapa en sådan mötesplats arrangerar Föreningsarkivet tillsammans med Landsarkivet och Jamtli sedan 2008 föreläsningsserien "After Work". Tanken är att intressanta kulturhistoriska föreläsningar ska vara en anledning för folk att ta sig ut. Lika viktigt som att man ska känna att man lär sig något nytt av föreläsningen är att det skapas möjligheter för målgruppen att träffa andra personer i samband med föreläsningen. Under 2019 kommer Föreningsarkivet att:

- *Fortsätta driva och utveckla mötesplatsen "After Work".*
- *Utveckla webbsändningarna utifrån After Workföreläsningarna till länets alla kommuner så att även personer utanför Arkivets närhet ska kunna ha samma möjlighet till möten och lärande.*
- *Inom samarbetet för Arkivet i Östersund erbjuda öppna och kostnadsfria aktiviteter inom programmet "Arkivet som mötesplats" med syfte att öka den egna aktiviteten hos deltagarna.*
- *Uppmuntra egen delaktighet i Föreningsarkivets verksamhet genom att stimulera till volontärverksamhet*
- *Arbeta med att uppmuntra och stimulera till att starta studie- och dokumentationsgrupper inom de föreningar man är aktiv i*
- *Stimulera till delaktighet genom olika crowdsourcingaktiviteter, t ex transkribering av handskrivet material*

Utveckla den kulturella besöksplatsen

Föreningsarkivet arbetar aktivt för att jämtar och härjedalingar i hela länet och i alla åldrar ska upptäcka och använda arkiven. Föreningen vill vara en mötesplats för lärande och samvaro för alla människor i samhället. Detta gäller såväl akademiska forskare som en generell "allmänhet" oavsett om man har funktionsvariationer eller är nyanländ. Föreningsarkivet arbetar därför aktivt med insatser för ökad tillgänglighet.

- *Utveckla tillgängligheten till besöksplatsen, fysiskt men också genom att sänka trösklarna så att fler ska förstå hur och varför arkiven är intressanta att använda*
- *Väva in erfarenheterna från det tidigare tillgänglighetsprojektet "Demokrati, dialog och delaktighet" i den ordinarie verksamheten.*
- *Arbeta med delaktighet och medskapande*
- *Utveckla relationen till våra föreningsmedlemmar*
- *Stärka Arkivet som social mötesplats*

Besöksplatsen

Den fysiska tillgängligheten till Föreningsarkivet kommer under 2019 att ses över. Handlingsplanen för tillgänglighet är ett levande dokument och ska uppdateras. För att sänka trösklarna så att fler ska förstå hur och varför arkiven är intressanta kommer vi att försöka jobba med utställningar på olika sätt. I syfte att nå ut med information även till de som ännu inte hittat till oss, kommer vi också använda oss av film som medium.

Mycket av den verksamhet som beskrivits ovan hade inte varit möjlig att genomföra utan samarbete på bred front. Att ingå i ett arkivcentrum innebär en stor fördel för Föreningsarkivet. Vi delar idag hus inte bara med Riksarkivet; Landsarkivet i Östersund utan även Jämtlands lokalhistoriker och släktforskare, Nordiskt centrum för kulturarvspedagogik; NCK, Jämtlands läns fornskriftsällskap och Jamtlis arkiv. Det dagliga samarbetet leder inte bara till inspiration, utveckling och ökad tillgänglighet, utan även till ett effektivare resursutnyttjande. Föreningsarkivet har också ett gott samarbete med övriga kulturinstitutioner i länet inom ramen för Regionalt kulturform. Detta är särskilt tydligt i arbetet mot skolan.

För att ytterligare stärka tillgängligheten till besöksplatsen, kommer vi under 2019 att:

- *Dialog kommer att hållas med fastighetsägaren Kungsleden och vår hyresvärd Riksarkivet för att öka den fysiska tillgängligheten till byggnaden*
- *Handlingsplanen ska uppdateras*
- *Arbeta med utställningar*
- *Använda film som medium för tillgängliggörande*
- *Vidareutveckla samarbetet med institutionerna på Arkivvägen 1*

Delaktighet och medskapande

En viktig del av att få arkiven tillgängliga på riktigt, är att erbjuda besökarna att kunna agera självständigt och inte alltid vara i behov av hjälp. Många vill själva kunna söka efter intressant material respektive kunna ordna sitt eget arkivmaterial. Föreningsarkivet arbetar för att vara en förmedlande aktör i dessa processer. Vi bidrar till tillgängliggörande och fattbarhet / hittbarhet av kulturarvet genom den kompetens vi besitter. För att utveckla detta ytterligare kommer vi under året att utveckla dialogen med våra besökare. Vi kommer därför

- *Att utveckla pedagogiska metoder där deltagarna själva stimuleras att ställa frågor*
- *Arbeta med medlemsmöten som metod för delaktighet*
- *Stimulera till egen forskning och deltagande i studiegrupper. Studiegrupper kan vara grupperingar inom föreningarna i syfte att namnge personer på fotografier, ordna äldre arkivhandlingar etc. Det kan också handla om deltagande i t ex Fornskriftsällskapets avskriftsgrupper.*
- *Att stötta föreningar att själva göra sitt ordningsarbete genom att hålla utbildningar i att ordna och förteckna. Utbildningarna sker dels på plats hos föreningar, dels inom kursverksamheten på Arkivet i Östersund.*

Utveckling Medlemmar

Föreningsarkivet arbetar för att hela länets föreningsverksamhet ska avspeglas i samlingarna. För att fler föreningar ska arkivera hos Föreningsarkivet, krävs det att de förstår hur och varför arkiven i framtiden kan vara intressanta. Ju bättre en förening förstår vikten av att arkivmaterialet finns samlat på Föreningsarkivet, desto bättre blir själva arkivets innehåll. Våra främsta ambassadörer i detta arbete är de föreningar som redan är medlemmar. Vi kommer därför under 2019 att

- *Vårda och utveckla relationerna med våra egna medlemmar*
- *Bjuda in till spännande och intressanta träffar för våra medlemmar*
- *Etablera kontakt med föreningsansvariga på kommunnivå*
- *När så är möjligt delta i dialogmöten mellan regionen och kommunerna,*
- *Försöka värva föreningar som är aktiva i länet, men som ännu inte hittat FAJ*

Tillgängliggöra och bevara arkiv

Föreningsarkivet tar emot ca 200 leveranser av nya föreningshandlingar varje år. En del av leveranserna kommer från aktiva föreningar medan andra kommer från föreningar som lagts ner. Arbetet med att ta hand om dessa arkiv är grundläggande för Föreningsarkivets verksamhet. Att materialet finns sorterat, beskrivet och presenterat på nätet är en förutsättning för att handlingarna ska vara tillgängliga för intresserade. Sedan lång tid tillbaka har vi dock en stor andel inkomna handlingar som inte är omhändertagna. Under 2019 kommer vi därför att:

- *Ordna och förteckna nya likväl som tidigare leveranser av material som ej blivit uppordnat*
- *Inventera våra samlingar*
- *Göra en fysisk "diskfragmentering" för att komprimera befintligt material i hyllorna så mycket som möjligt.*

Tillgängliggöra och bevara historiskt tryck

I Föreningsarkivets samlingar finns förutom föreningsarkiv och föremål en stor samling av kulturhistoriskt intressanta böcker och tidskrifter. Dessa är dock inte beskrivna och presenterade på nätet, och finns därför inte tillgängliga för allmänheten. För att komma till rätta med detta kommer vi att

- *Börja använda oss av Libris biblioteksdatas*
- *Påbörja registrering av böcker, tidskrifter och annat historiskt tryck som finns i Föreningsarkivets samlingar*

Att vara en resurs på nationell och internationell nivå

Föreningsarkivet samarbetar med länets andra kulturinstitutioner inom ramen för Regionalt kulturforum. Det arkivpedagogiska arbetet stärks dessutom genom att Föreningsarkivet är delägare i Nordiskt Centrum för kulturarvspedagogik, och därigenom deltar i gemensamma nordiska och europeiska samarbeten och projekt. Vår kompetens inom det arkivpedagogiska området ger många uttryck. På ett nationellt plan agerar Föreningsarkivet inte minst genom det arkivpedagogiska nätverket Arkivpedagogiskt forum. Nätverket får allt fastare former och blir en allt tydligare röst i samhället. Numera finns forumet också synligt på nätet, genom hemsidan ”arkivpedagogen.se” som ägs och drivs av Föreningsarkivet i Jämtlands län.

På nationell nivå deltar även Föreningsarkivet i Föreningen Sveriges Länsarkivarier. Föreningen är ett samarbete mellan de olika regionala arkiven, och driver frågor som är gemensamma för alla länsarkiv. Vi är också medlem i det nybildade Svenska Arkivförbundet, som är paraplyorganisation för alla enskilda arkiv i Sverige.

- *Föreningsarkivet avser även fortsättningsvis att bidra till ökad samverkan inom Regionalt kulturforum.*
- *Vi avser också att bl a genom delägarskapet i NCK företräda regionen i kulturarvsrelaterade sammanhang på nationell och internationell nivå.*
- *Föreningsarkivet fortsätter att vara drivande inom Arkivpedagogiskt Forum.*
- *I syfte att ytterligare synliggöra det arkivpedagogiska arbetet kommer arbetet med hemsidan för Arkivpedagogiskt forum; arkivpedagogen.se att fortsätta. Tanken är att den ska kunna utgöra en kunskaps- och metodbank för dem som är intresserade av arkivpedagogik.*
- *Genom engagemanget i Föreningen Sveriges länsarkivarier kommer Föreningsarkivet dels att få ta del av en större omvärldsbevakning, dels påverka utvecklingen av den enskilda arkivverksamheten.*
- *Genom medlemskap och engagemang i Svenska Arkivförbundet vara med och påverka och utveckla den enskilda arkivsektorn.*